

NÉMETÚJVÁR ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

— Előfizetési árak: —
Negyedévre 2 korona. — Félévre 4 korona.
Egész évre 8 kor. — Egyes szám ára 20 fill.
Hirdetések és Nyiltelek díjszabás szerint.

Felolós szerkesztő:
Dr. J. CSAPLOVICS ELEMÉR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Németújvár,
43. sz. — Laptulajdonos: Bartunek Béla, hova
az előfizetési és hirdetési díjak küldendők
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Halottak estéjén.

Ma este virágos, szinompás, gyertyafényes dísz ölt a temető. A beszédes sírok körül térdeplőket megszállja a tulvilág hangulata, aminek a hatása alatt az öntudat alatti én-ük őserdejében a legmagasztosabb érzések rügyeznek, bimbóznak, pattogznak. Megindult szívük imáiból s az emlékezet fakasztotta szemharmatból kiféslik a remény... Végtelen távlatok nyílnak meg lelkük előtt; mélységesen érzik, hogy hiszen az a láthatatlan végtelenség nemis idegen világ. Hogyan lenne idegen, midőn lelkük önkéntelenül is eltalálja oda az utat, ahogy a már oda szállt szereteteire gondol...

Igen, akik élnek: nemcsak emlékekben, de a valóságban is. Mert különben mire valók a porló hantokon az úde, friss virágok? A virágok, a rózsás koszorúk nem illetik az elomló port, a rothadást!...

De talán csak nem agyém ez a földöntuli irányzat?! A természet mindenegyest lényt rendeltetésének meg-

felelő erővel, képességekkel lát el; úgy, hogy azok elemzéséből bizony következtethetünk élethivatására. Már pedig az ember képességeiből az tűnik ki, hogy rendeltetése az igazság és szeretet felé való törtetés. De úgy a szeretet, valamint az igazság örök, mert ez az Isten. Következésképp miként képzelhető el, hogy a lélek, melynek rendeltetése a halhatatlan dolgok utáni törtetés, valaha megsemmisüljön?

Hogy pedig a lélek az igazságot és szeretetet mindenféle alakban keresi, mivel csak ezek tehetik boldoggá, tapasztalati tény.

Az ember meg akarja érteni, ismereni a nagy mindenséget, — *pusztán csak azért, hogy értse, ismerje!* Hogy „mik vagyunk? honnan vettük eredetünket? mi a lélek? mi nekünk? mi lesz velünk?...” kérdések szinte hangosan sürgetnek bennünk feleletet. És ezen ismeretszomjunk nem csupán a gyakorlati élet szempontjából oltódott belénk: hisz azon dolgokra is kiterjeszkedik, a melyeknek a megértése, ismerete semmiféle anyagi haszonnal

sincs kapcsolatban. Behatolunk ugyanis a lények természetébe, lényegébe; fűkesszük a lét értelmét, a mindenség létének a kezdetét, a létezés első eiveit... *pusztán csak azért, hogy tudjuk* és nem holmi anyagi haszonért.

Ha eszes természetünknek nem volna egyéb célja, mint hogy anyagi jólétünket általa elérjük és biztosítsuk, az esetre az állatoknál tapasztalható vak természeti ösztönnel, amely az állatot sohasem téveszti meg, bizonyára többet nyernénk.

Miértis eszes természetünk és ismeretszomjunk csak melleleg szolgálják az anyagi jólétet: mind a kettő voltaképpeni célja — *az igazság megismerése.*

S ez életben talán elérik ezen tárgyukat? — Minél többet tanulunk, minél szélesebb a látókorunk, annál jobban érezzük, hogy lelkünk a végtelen igazságnak csak egy-egy parányát tudja felfogni.

Az utkor legnagyobb lángelméje, Newton is így szól: „Mit mond majd a világ munkáimról, nem tudom. De azt már jól tudom, hogy, midőn az

Török népelet Boszniában.

Írta: Mujzer Béla.

Bosznia, vagyis délvidéki nyelven: „sziklaország”, ugyancsak híres nemzetiségéről. A lakosság tulnyomó része török és bosnyák, de jelentős számmal vannak még a szerbek is; utóbbiak főként a délvidéken. Albánok, magyarok és németek kevesen élődnek Boszniában. Hogy a Monarchia e féltve őrzött balkáni kincse rég idők óta fogva látogatottságnak örvend és meglehetősen idegenforgalommal bír, nagyrészt keleties jellegének köszönheti.

A völgykallanokban épült városok és falvak kupolás mecsetjeinek kimagasló, sudár minaretjei, a régi szézadokban kiterjedt török uralom visszamaradt emlékei. Kémény nélküli, alacsony külsejű házak kandikálnak elő a ritkuló lombu fák közül. Messziről vizimalmok egyhangu kelepelésé és sebessen futó hegyi patakok vízének locsogó, halk, misztikus melódiaja szövdődik bele a nyugvó nap sugaraival enyeltő táj selymes légkörébe.

Magasba nyúló hegyek övezik a láthatárt, melyek tetejéről apró tengerszemnek látszik az alatt elterülő helyiség.

Banjaluka város, Bosznia legrégebbi városa Nevét a rómaiak idejében épített fürdőből nyerte, mely némi változással még ma is épségben áll a Vrbas folyó partján Gornjiseher mellett. A nagyterjedelmű várost gyűrűként fogják körül a Starcevic hegység felhőkbe vesző ormai. Harminchárom kisebb-nagyobb mecset tornya emelkedik ki a házak közül. Legnagyobb mecsetjét Fehret pasa neje építtette, ki magyar leány volt. Most mindketten a mecsetbe épített türbében alusszák örök álmaikat.

Naponta négyszer, a világ négy tája felé fordulva kiáltja a muezzin a mecset tornyából: E Allahu ekber! Allahu ekber! Schedu enla ilahe il lellah. Magyarul: Nagy az Isten! Nagy az Isten! Én hiszem és bizonyítom, hogy csak egy Isten van és kivüle nincs több Isten! Mikor a töröknek imaórája elkövelezik, munkáját félbehagyja és elmegy a mecset elé, hol a kútnál megmosakodik. Mosdás után papucsába lép és mielőtt imájába kezd, mindkét kezét füléhez tartja, ami annyit jelent, hogy nem hall, nem lát semmit, ő azután csak Allait imádja.

Papjaikat hodzsának (szentnek) nevezik. Hodzsa csak az lehet, aki járt a mohammedának szent földjén, Mekkában, Medinában és imádkozott Mohammed próféta sírjánál. A hodzsa az izlam többi hívőtől megkülönböztethető ruhában jár és fején színes turbánt, avagy fezt, turbánnal körülcsavarva visel. Neki, mint a nagy proféta után Allah legszentebb emberének, mindenki illedelmes-séggel tartozik; legyen az gazdag, vagy szegény egyaránt.

Köszöntés alkalmával kezükkel mellüket és homlokukat érintve, alig észrevehetően meghajolnak; ugyszintén kézcsókolás után a köszöntött egyén kezét homlokukkal érintik, hogy ezáltal a szájából a kézre jutott csekély nedvességet felszárítsák. A korán szerint a gazdagnak kell köszönteni a szegényt. Ha előbbi erről megfeledkezik, a szegény szó nélkül tartozik elhaladni mellette.

Vizit esetén férfiak csak férfakkal beszélhetnek; a nők ezidő alatt szobájukba zárkóznak. Ha idegen személyiség jön a házhoz — dacára a korán szigorának — oly kíváncsiság lép meg a török asszonyt vagy leányt, hogy titkon leselkedik az idegenre. A ház ury ezzel különben nem sokat törődik; inkább mosolyog az eseten,

igazságok hatalmas tengerén buvárkodtam, sohasem juthattam le a mélybe. Én csak játszadozó gyermek voltam, aki a tenger partján néha egy-egy simáb kavicsot, vagy egy-egy fényesebb kagylót találtam!"

Szívünk szintén a végtelen jóba, az örök életbe vágyódik. Ez a vágy szüntelen izgatja, állandóan gyötri. Erre, mint tulajdonképpeni okra, kell visszavinnünk örömeit, fájdalmait. Érzelmek, vágyai mind a végtelenségbe kapaszkodnak. Ha szenved, végtelen fájdalmat emleget; ha dicsekszik, halhatatlan dicsőséget penget; ha szeret, örök szeretetre esküszik. Ep azért oly különös örvény az emberi szív, mely semmiféle véges dologgal be nem telik, mert a végtelenségből ered.

Következésképp az emberiség szívével beszél Seiler, midőn így kiált fel: „Életünk szinmű volna a bonyodalom kifejelete nélkül, ha azt a halhatatlanság meg nem fejtené.“

Avagy talán azért oltódott belénk a tudásszomj, az igazság és szeretet utáni törtetésvágy, hogy kielégítést sohasem találjon?

Gondolatnak is elviselhetetlen, hogy természetünk ily ostoba módon akarna bennünket megtréfálni: tehát halálunk után okvetlenül el kell érnünk az örök igazságot és végtelen szeretetet.

Az állat ép ellenkezőleg: néhány év lepergése alatt minden erejét, képességét kimeríti, vagyis kiéli magát, élete befejezetté válik. Ismeretlen előtte a jövő, meg a halál gondolata; mitsem tud az erkölcsi törvényekről, sem a lelkiismeret furdalásáról; s végül ösztöne sohasem csalja meg.

A gubózkodó him szarvasbogár

ha valamit észrevesz, minthogy ezért megnehezte. Végtelen jóság jellemzi a török férjet és családapát, ki jenének mindenben kedvét keresi, munkából kíméli és soha a legcsekélyebbel meg nem bántja. A török asszonyok boldog egyetértésben élik át életüket férjeik oldalán. Kézimunkával és könnyű házi teendővel foglalkoznak. Nehezebb munka végzése, mint mindenütt, ott is a szegényekre marad. A szegény török nő két keze munkája után él. Ritka hely, hol ilyen nő ne tengetné életét. Boszniában egyneveltségben élnek a mohammedánok.

A török vendégszeretet, oly nemes karakter, aminek igazi megértéséhez mohammedán szív és a korán alapos ismerete szükséges. A ház ura vendégét legszebb szobájába vezeti s a kereveten helyet kínál meg. Rövid beszélgetés után fekete-kávéval kedveskedik, melyből a barátság jelétől 3 kis findsára valót fogyaszt el a vendég. Feketekávé után rózsabefőtt és sütemény következik, amit végezetül finom török dohány élvezete kísér. Távozáskor a vendéget kikísérik a ház kapujáig.

A törököknél kevés a nemes ember. Beg: grótot jelent. Aga; bárónak felel meg; beglerbég: főkormányzó, míg az effendia:

akként köti be magát álcájába, hogy kifejlendő szárva részére is elegendő hely legyen. Ki oktatta arra, hogyha majd álcájában új létállapotba megy át, minő lesz a föltámadása?

Vagy nézünk más példát. Van egy almafa, amely csak késő májusban kezd virágozni. Erre a fára egyetlen lepke sem rakja le tojásait. Még pedig azon okból, mert ösztönével megérzi, hogy a tavaszi napsugár előbb kelti ki tojásait, mint a fa rügyeit. Magzatai tehát ott nem találának táplálékot s elpusztulnának. Ugyan kicsoda sugja meg neki, hogyha majd létállapotot cserél, reánk köszön egy új tavasz s magzatait csak egy bizonyos fára nem szabad leraknia, mert ott éhen vesznek?

Nemde, az ösztöne, senki más! De kimondhatja már most, hogy ugyanaz az ősök, mely a lepkét és az embert a létbe állította, csak a féreg ösztönébe oltotta volna a jövő sejtelmét, az emberébe pedig hazugságot rejtett volna, mikor örök életet, végtelen boldogságot remél? . . .

Döntő érvek, melyekre nincs józan cáfolat! Érthető tehát, ha a hívő a győzelmes élet tudatával térdel meghalt szerettel sirja mellett, szívében oly szépen zsong a siron tuli sejtelmek bűvös zenéje s lelke égboltján diadalmasan sugárosodik a kelet . . .

Pater Agnell.

MEGHIVÓK

TÁNCMULTSÁGOKRA CSINOS KIVITELBEN JUTÁNYOSAN KÉSZÜLNEK
:: LAPUNK KÖNYVNYOMDÁJÁBAN. ::

előkelő hivatalnok. A civil életbeliek e címektől eltérnek a katonai pályán működőké, mely azonban a boszniai törökök életét nem érinti, mivel csak Törökországban használatos.

A leányok serdült koruk elérte után arcukat eltakarják. Hajukat gyermek éveiktől kezdve vörös színre festik. Kivétel nélkül szoknyadrágban járnak a nők. Ruházatuk megválasztásánál vallási fogalmaikkal egyező metódust követnek. Leggyakoribb viselet a fekete ruha, a fejet és arcot eltakaró fehér lepellel. A férfiak ősi, nemzeti viseletet alkotó széles alaku nadrágot, dus zsinor-zattal díszített mellényt és a rendesné jóval hosszabb szabásu, kaftánszerű kabátot hordanak. Némelyek derekukon szines övvel egészítik ki öltözködésüket. A fezt viselésétől a török nem tiltható el sem a katonai, sem bármiféle más közhivatali pályán, mert a korán előírja, hogy a homlokot nem szabad eltakarni és ez egyedül a fezzel érhető el, amőll Allah hívóit megfosztani senkinek sincs joga

A mohammedán vallás tanai a koránban vannak összefoglalva: épp azért a korán legszentebb könyvük. Főbb tanai: Egy az Isten, Allah. Mohammed az ő legnagyobb

Ismeretterjesztő előadások.

Ismereteink gyarapítására meg kell ragadnunk minden kínálkozó alkalmat. Látóköriünk szélesbitésére törekednünk kell és még áldozatokat is hozni, ha másképp el nem érhetjük.

A mai korban mindenütt mindenki főfeladatának tüzi ki, hogy lehetőleg ne legyen oly kérdés, oly tárgy, oly téma, melyhez hozzá ne szólhatna tárgyilagosan. Mindenki arra törekszik, hogy foglalkozásán kívül a többi foglalkozások és más tudományokat is megismerhessen; hogy úgy nevezett „sokoldalú“ lehessen.

Csak hogy ennek elérése sok fáradságba, nagyon sok anyagi áldozatba kerülhet és mondhatjuk, hogy a mi tudományos könyveink drágasága mellett, csak igen kevés embernek állana módjában magát pályája elvégzésével is művelni és ismereteit gyarapítani.

Hogy mégis minden egyes ember könnyebben sajátíthasson el egyes felültenül tudni szükséges dolgokat; hogy a nagy közönség nemes szórakozás mellett ismereteit könnyű szerrel gyarapíthassa és a korrall lépést tartthasson — manapság már minden városkában meghonosodottak az ily u. n. „Ismeretterjesztő előadások.“

Vármegyénkben is minden járási székhelyen folynak ezek az előadások, melyeken egy-egy előadó, egy hasznos és érdekes témát feldolgozva, az összes erre vonatkozó adatokat és kutatási eredményeket egybefoglalva a hallgató közönséggel közöl és ismerteti.

Nem kell, azt hiszem, ezen előadások jelentőségét bővebben fejte-

profétája. Tiltja a sertésus és a szeszes italok élvezetét, továbbá minden oly cselekményt, mely rosra és mások kárára vezet. A többneveltséget megengedi. Halál után csak a jók juthatnak be a tulvilági paradicsomba s nehogy bárki is kizárassék az örök életből, a földi lét alatt buzgó vallásosságban élnek.

Bosznia utolsó királya Stephan Tomasevics volt. Midőn a törökök országát elfoglalták, lefejezték. Halála helyét kápolna jelöli. Porladozó földi maradványai a Ferenc rendűek templomában pihennek Jajcebán.

Történelmi nevezettség szempontjából Jajce áll első helyen Boszniában. A kereszténység kezdeti idejéből fennmaradt katedrális egész földalatti várost alkotnak. Hosszu, szűk terek ágaznak szét a föld mélyében, hova sohasem hatolt be a napsugár fénye. Háborus időkben jó menedékhelyek voltak az elrejtett, titkos alagutak. Temérdek csontra és régi leletre akadtak a kutatók. Egy török közmondás azt tartja: „aki nem látta Jajcet, az nem volt Boszniában.“ Jajce városa kedvező fekvésénél fogva méltán nevezhető szépnek. A Vrbas folyó vízesei remek látványt nyújtanak. A hegyen elterülő várra, a körülötte épült török há-

getni; és nem kell ezen előadások felette üdvös és hasznos hatását sem méltatni.

Nálunk, a mi városunkban még ilyen előadások nincsenek. Mi ennek az oka? Nem akarom hinni, hogy érzéketlenek volnánk ily nemes dolgok iránt. Vagy talán itt senkinek sincs már szüksége ismereteinek gyarapítására?

Pedig itt nálunk, hol oly áldatlan társadalmi élet uralkodik ezek az ismeretterjesztő előadások igazán szolgálják kettős céljukat. Szórakozást nyújtanának és tanítanak.

Nem hiszem, hogy ne sietne minden nemesen gondolkodó ember az előadásokra és nem hiszem, hogy ne érezné azok szükségét minden tudni tanulni vágyó lakója városunknak.

A hosszú téli estéken hetenkint vagy kéthetenként, tőlünk jobbra-balra, minden járási székhelyen összegyűlnek az emberek, hogy meghalgassák az előadókat és játszva könnyedén sajátításuk el újabb és újabb dolgokat.

Nálunk is tarthatnánk minden két héten egy nap estéjén, ismeretterjesztő előadásokat, csak össze kellene tartanunk. Csak meg kellene kezdeni és hiszem közkedve lennének ezen estélyek, ezen előadások. Lobogjon nálunk is a kultúra zászlaja magasan és ne maradjunk más városok, más járási székhelyek mögött.

Vajha jelen soraink megszivvelés után tette serkentenek városunk lakosságát és rövidesen sokakkal együtt siethetnének az első „Ismeretterjesztő előadás”-ra!

zakra és mecsetekre gyönyörű kilátás nyílik a sziklás hegyoldalon épült Gradhotelből. Jajce köz- és magánépületei közül kiemelkedik a régi idők egy nagyon szomorú emléke, az éhségtorony, hova az emberek százait és ezreit dobták, kik ott éhen haltak. A városhoz közel magas hegyen állnak Bocac várának romjai. Hajdan rablólovagok főfészke volt, ma csak dűledező falai látszanak a messzeségbe.

Banjaluától Jajceig szűk hegyi utakon halad az autó. Eddig vasutvonal létesítése lehetetlen volt. Nemrég készült egy terv, mely szerint 34.000.000 korona költséggel 4 év alatt épülne meg a vasút Jajceig, hol a fővonalba leendő leágazással, könnyű szerrel Sarajevóba lehetne jutni.

Bosznia minden városának más és más, érdekes látványlójára van, úgy, hogy ott az idegen a legnagyobb meglepéssel hódolhat passzióinak.

Téli sportolás.

November havába léptünk; közeledik kozzánk nagy és gyors lépésekkel, a tél. Lehet, hogy egy-két hét múlva már ránk köszönt a hideg idő és mi kénytelenek leszünk a meleg szobákba vonulni és ott tölteni nemcsak éjelt, de a nappalt is.

A testünk; a féltett kincsünk, az egészség, azonban megkívánja, hogy őt ne hanyagoljuk el a téli évszak alatt, hanem igenis nyujtsuk neki azt, amire feltétlen szüksége van. Megkívánja egészségünk, hogy nap-nap után mozgásokat végezzünk a szabadban, a tiszta egészséges levegőn. Erre szüksége van öregnek, fiatalnak egyaránt mert a szabadbani mozgás felfrissítő, erősítő és felüdítő hatással van a szervezetre. A sportolás eléggé nem ajánlható mindenkinek, de különösen a fejlődő fiatalságnak és az egész nap szellemi munkát végző embereknek.

A téli idő alatt alkalom nyílik a sport többféle ágának művelésére. A hó kellemes szánkózásra készíti elő a földet, az utakat és a ródlizás is felte terjed és hódít magának közönséget.

Valamennyi téli sportág közül a legelterjedtebb, az orvosok által nagyon ajánlott: korcsolyázás. Fialat gyerek és öregebb emberek is könnyedén űzhetik ezt az egészséges sportot, mely meg is honosodott majdnem minden faluban.

Kevés helyen rendelkezhetnek azonban oly kényelmes és kellemes hellyel, mely a korcsolyázásra alkalmas, mint mi itt Németújvárott. Itt van a halastó, mely 3 részre osztva 126 hold területű. Ennek bármelyik része is óriási, szép korcsolyapályát képezhet, ha a természet adta előnyöket ügyesen és okosan használják fel.

Azt hiszem nincs akadályja annak, hogy a halastó egyszerre vig, szórakoztató helye, korcsolyapályája legyen városunknak. Azt hiszem, hogy a tó tulajdonosa, kit mindnyájan humanus érzelmű egyénnek ismerünk és aki kész is az ő városa Németújvár érdekében mindent megtenni, nem fog elutasítólag felelni, ha a tónak korcsolyapályára leendő elkészítésére felkérteik.

Nap-nap után rövidebb és rövidebb lesz az idő az előkészítésre. A fagy beköszöntése után, már megnehezedik és megkétszerezedik a munka, mellyel szép korcsolyapályát lehet előállítani. Azért ne habozzon senki, hanem, ha már van itt Korcsolya-Egylet, úgy lépjen fel idejében, ha pedig nincs, úgy fogjunk hozzá annak megalakításához.

Ne várjunk míg késő lesz. Azonnal tegyük meg a szükséges intézkedéseket, hogy kellemes és hasznos szórakozást találhasson városunk lakósa téli folyamán a korcsolyapályákon.

HIREK.

— **Vírillsek.** A vármegyei vírilisek sorában járásunkból a következők szerepelnek: Gróf Draskovich Pál, (Németújvár) Gróf Erdődi Baskó (Gyepűfűzes) és Dömötör Lajos (Németújvár).

— **Szalonkát lőttek.** A német-szentgróti vadászterületen e hó 26-án az első szalonkát dr Polczer Dezső tb. főszołgábiró és Götz Jakab adótiszt lőttek. Mindketten 2—2 drb. szalonkát ejtettek az esti „huzás”-kor.

— **Tanítói államsegélyek.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Holper Ferenc nádkuti, Luipersbek János és Windisch Ferenc németújvári róm. kath. tanító fizetését 2000 koronára, Königshofer Kálmán rabafűzesi és Halmos Ferenc orbánfalusi róm. kath. tanítók fizetését pedig 1200 koronára egészítette ki.

— **Gyermekmenhely Kőrmendén.** A kormány a következő két esztendőre nyolc új gyermekmenhely építését vette programjába, egyenkint 250000 korona költséggel. A nyolc gyermekmenhely közül az egyik Kőrmendén lesz felállítva és ennek építését 1914-ben kezdik meg.

— **Plébános változás.** Kőnczöl Ferenc, kukméri plébánost a megyéspüspök Kupfalvára helyezte át, helyébe Kukméra pedig a kupfalvi plébános Illés József jön. A kupfalvi plébánia átadása mult hó 30-án volt, a kukméri pedig 31-én.

— **Jubileum.** Martin Antal rábakereszturi plébános 25 éve működik Rábakeresztúrott mint plébános. Az évforduló alkalmával hívei és tisztelői november első felében nagy ünnepséget rendeznek, melyen lelkesen és szeretettel fopják ünnepełni a közkedvelt plébánost.

— **Magyar predikáció.** Folyó november hó 9-én Szeet-Imre községben bucsu lesz és ez alkalommal az ottan róm. kath. templomban magyar nyelvű predikációt fog tartani lapunk munkatársa, Páter Agnell. A magyat szó fog felhangzani és zengeni abban a templomban, mely németajku híveket lát csak falai között, de akik már török a mgyar nyelvet és már örömmel várják a 9-iki magyar predikációt.

— **Anyakönyvi helyettes.** A főispán a tobaji körjegyzőségnek működő jegyzőgyakornokot, Zsigmond Károlyt anyakönyvezetohelyettesse nevezte ki a tobaji anyakönyvi kerületbe.

— **Értesítés.** Lapunk legutólsó számában megjelent „Pestiek” című tárcát Erlich Jenő, budapesti banktisztviselő írta. kinek ezuton is megköszönjük szivességét de egyuttal kifejezést adunk azon óhajunknak is, hogy többször keressen fel bennünket és lapunkat élénk, élvezetes dolgozataival.

— **A IV. oszt kereseti adó behajtása** körül új eljárást állapít meg az 1913. évi VI. t. c. Ugyanis ezideig ezen ad ónak végrehajtás ntján való behajtása

korlátozva volt bizonyos irányban. Ezeket a korlátozókat megszüntette az új törvény. Az új törvény legfontosabb intézkedése, hogy ha ezentul valamely alkalmazott fizetését a munkaadónál letiltják s az illető munkaadó a fizetés mégis kiadja az alkalmazottnak, az alkalmazott adóját a munkaadón bírói uton hajtják be és azonkívül most már a 200 koronánál kisebb összegű jövedelem is lefogalható.

— **Az ujkor labirintusa.** Az ujkor labirintusa az Orbánfalusi Kiskolozsvári ut. Hogy miért? Hát kérem azért, mert egy farságos estefélé elindult Orbánfaluról Kiskolozsvárra s egy órai járás után megérkeztek. De ne tessék azt gondolni, hogy Kiskolozsvárra éppen ellenkezőleg vissza Orbánfaluba. Az ujkor legujjabban felfedezett nyolcadik csodája s csalhatatlan bizonyítéka a föld gömbölyűségének.

— **Keresztes vipera.** Érdekes látványoknak voltak szemtanúi mult hó 31 délután féltekör a Poller György háza táján járkálók. Nevezett udvarában van egy lucas, melyről egy másfélméter hosszúságú keresztes vipera ugrott le egy ép arra haladó medvesi emberre, ki történetesen és kezét kinyújtotta. A kigyó a kinyújtott kézre ugrott és arra rácsavarta magát. Nehezen tudta emberünk kezéről levérni a kigyót, melyet azután a földön agyon ütött.

— **Áthelyezés.** Tihanyi Kálmán, helybeli közigazgatási díjnokot Szombathelyre az árvászekhez helyezték át.

— **Dijnoki kinevezés.** A vármegye alispánja, Schמידt Bélát Sárvárról a helybeli főszolgabírói hivatalhoz nevezte ki dijnokká.

— **Országos vásár.** Németújvárott október hó 30-án, csütörtökön, országos vásár volt. Az ideai vásárok közül kétségtelenül ez volt a legnagyobb és legnépesebb, de mégis a tavalyiakat ez sem közelítette meg. Sok sátor, sok ember, sok eladó — sok vevő volt, de mégis kevés volt a jövedelem, kevés volt a forgalom. Az állat felhajtás is meglehetősen nagy volt, de elég lanyha volt a vásár. Hiába a nehéz gazdasági viszonyok, a felette rossz pénzügyi viszonyok éreztetik erősen hatásukat.

— **Szerencsétlenség.** A Khon és Schmergel-féle fűrésztelepen ismét szerencsétlenség történt. Ferencsák Ignác és Tónic Valentin, munkások gondatlanságból szenvedtek sérüléseket. Fejszéivel lábukba vágta, de csak gyöngéb sebeket ejtettek magukon, melyből rövid idő múlva kigyógyulnak.

— **Kiviteli tilalom.** A németújvári járásban a sertés orbánc elterjedt és ennek következtében járásunkból Ausztriába — további intézkedésig — sertést kivinni, kihajtani nem szabad.

— **Beteg lett az ijedtségtől** Spirk Jánosné szül. Marinics Anna, pónicai lakós gyanútlanul ballagott hazafelé. Egyszer csak egy fa mögül elejbe ugrott valaki, mire a szegény asszony annyira megijedt, hogy hetekig fog tartani, míg betegségből, az ijedtségtől kapott szívbajból kigyógyul. Az ijedző Gurteb József volt kit feljelentettek.

— **Verekedés.** Összezúzólkoztak Schמידt Ferenc és Danbner József helybeli lakosok az Ferencsik Sámssal és utóbbi alaposan kezdtek üllegetni, mert elég súlyos sérüléseket ejtettek rajta. Persze az eljárás megindult a verekedés ellen.

— **Elfogták a csendőrgyilkosokat.** Lapunk utolsó számában megírtuk, hogy Lendvakirályfalván két csendőrt gyilkoltak meg. Mint értesülünk a gyilkosokat a héten elfogták a vashidegkúti csendőrök. Összesen 12 embert tartóztattak le, akiknek részük volt a csendőrök meggyilkolásában. Hári Lipót, a főcinkos ugyan elmenekült, de az osztrák hatóságok már kézre kerítették és kiatálása iránt már megindult az eljárás.

— **Hangverseny.** Budapesti zenekar játszott városunkban, a Kneffel féle vendéglőben mult hó 30-án. Kosut Ferenc primás, 6 tagu zenekarával hangversenyezett elég csekély száma közönség előtt. Pedig a zenekar megérdemelte volna a népes látogatottságot, mert szép összhanggal, jó magyaros érzéssel játszott a szebbnél-szebb darabokat. Még 31-én is itt maradtak és este hangversenyeztek, de erről legközelebb referálunk.

EGYRŐL-MÁSRÓL.

— **Hajókatasztrófák 1912-ben.**

A közelmúltban jelent meg egy statisztika a mult 1912. év katasztrófáiról. E szerint ezen évben összesen 720 hajó ment tönkre és lett hasznavehetetlenné. Azoknak a hajóknak a száma, melyeket a szó legszorosabb értelmében elpusztultak, 551 volt. Az elpusztult hajók közül a nagyobb rész gőzhajó volt — 292 —, a többi 259 vitorlászajó. Vasból volt építve 123, acélból 181 és fából 247.

A hajók pusztulásának módja igen különböző volt. A legtöbb hajó, számszerint 303, léket kapott. Az elsüllyedt hajók száma 62. Összeütkezésnek 59 hajó esett áldozatul; 31 hajó zátonyra jutott; 24 hajó tüztől pusztult el; 58 hajó pedig nyomtalanul tűnt el legénységével együtt.

A hajókatasztrófák által a legnagyobb veszteség Angliát érte. 137 hajója veszett el Norvégiának 63 hajója pusztult el; az Egyesült-Államok 24 hajót, Franciaország 29, Németország 28, Olaszország 25 hajót vesztett. A többi államok ezeknél csekélyebb veszteségeket szenvedtek.

— **A szüret és a borárak.** Ujabb tudósítások szerint az ideai szüret mennyiségileg alig mulja felül a tavalyit, de minő végleg, különösen a később szüretelt termés jóval felülmúlja az 1912. év szüretét. Az ideai termés tehát elsőrangú háziasítási anyagot szolgáltat, aminek következménye az, hogy most már állítólag jobb árakat kínálnak az ujbórért. Az alföldi borvidékekről a következő névleges árakat jelentik: Inároskakucs (Pest m.), Abony (Pest m.) 42 korona; Cegléd-Csemő (Pest m.), 36 korona; Ada (Bács m.) 36 korona, Ujvár (Torontál m.) 40 korona, Békéscsaba (Békés m.) 44 korona. A dunántúlról a következő, ugyancsak névleges mustárakat jelzik: Balatonalmádi (Veszprém m.) 50—59 korona; Nagyszokoló (Tolna m.) 48—52 korona; Kaposvár (Somogy m.) 48 korona, Szentantalfa (Zala m.) 40—46 korona, Székesfehérvár 40—46 korona. Az északi borvidékek borárai még nem alakultak ki most sem Hevesben eleinte celrét 20 koronáért is vetek, de a must árai állítólag már a 40 koronához jár közel. A tiszántúli dombok, mit dln. Arad vidéke, nagyon változó árak

ról ad jelentést, a szerint, hogy a must minősége milyen volt. Így történtek vételek 22 koronán is, míg jobb minőségű mustot hir szerint 45 koronáért is adtak el. Szerémmegyből (Beocsin) 32—34 koronáért adtak el körülbelül 1000 hl mustot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

L. M. 1.) A multkori tárca véletlenség-ből jelent meg aláírás nélkül Ezt helyre hozzuk a mai hireink között 2.) Igenis minden aláírás nélküli cikk tőlünk származik.

Műhlwinkliék. Levelükre legközelebb válaszolok, mert helyszülke miatt válasz e számba bele nem kerülhetett.

Nyomdásztanoncnak

egy jó házból való fiu teljes ellátással felvétetik Slavik Ferencnél Körmenben.

CSARNOK.

Életem naplója.

(Egy elszakított levél.)

Kedves Ifju Barátom! Midőn öreg askéta barátod levelét olvasod ne vessd meg őt, hallgasd végig szomorú történetét s egy alkoss véleményt.

Szenvedtem eleget. Sivár életemet szüntelen kalandokban elégittem ki. Végre jó öngyógyítás segítségével kiábrándultam életem e küzdelmeiből. De ne örülj, hogy végleg s véleményedet már előre megalkothassad.

Egy szerény kis falucskába vonultam vissza bűnbánat tartására.

Oh ember hisz te a természet szent törvényét sérted meg! — lázadt fel bennem szüntelen e gondolat. De biztam kitarlásomban, hogy sikerül e rám nézve fájó gondolatot leküzdenem. Azonban sajnos — természetem nem volt oly erős, hogy leküzdhesse a másoktól is rettegett askéta életet. Folyton kiakart törni lelkem... Így éltem csak a küzdelmek szörnyű változásában egy darabig, végre mégis sikerült a természetnek rabláncát elszabni. Ne ítélj... hanem hallgass türelemmel!

Falum egy kis városka tövében fekkdt. A városkába eleinte betérni nem mertem s nem is akartam s később is csak a stírgős dolgaim elintézése viit a bemenetelre.

Egyszer történt, hogy betértemkor találkoztam egy gyönyörű nővel, ki éltem szomorú lefolyását megváltoztatta. Látására valamit amit régen szívnek neveztem dobbani éreztem de oly erővel, mintha pótolni akarná ezt amit eddig elműesztott.

Hirtelen magamhoz térve, megrémülve menekültem ki városból Szerencsétlen voltam. mert azon érzés elől menekültem melyet a Gondviselő ontott belém.

Hiába menekültem, folyton mintha szemem előtt láttam volna bánatos kék szemű s halvány pirral borított szabályos arcát.

— Itéletedet hagyjad ifju barátom történetem végére s akkor kiméletlenül mondjad meg...

NYILT-TER.

Mélyen tisztelt szerkesztő ur!

Félre nem magyarázható Vezércikkére, engedje, hogy néhány szóval válaszoljunk, mert senki előtt sem titok, hogy ki az a b. lapjában említett egyén, azaz megdorgált városrészi! Senki egyéb mint a Mühlwinkli. Compagnia. Ha az előbbi csapások kímélnek bennünk, akkor a közegészségügyi bizottság ébreszti bennünk azon tudatot, hogy mi a kultúra követelményeivel tisztába nem levő nép vagyunk, kiknek Ázsiába nem pedig ilyen szépen fejlődő kulturvárosban van helyünk!!!

Hálára köteleztet bennünket a reánk figyelő orvos, de érthetetlen valami, hogy közegészség ügyhöz tűzőlő szerek is szükségesegek, és abban az egy városrészben? Ugyan örömtünkre szolgál, hogy nem egész Németújvárral, hanem csak a mi városrészünkkel foglalkoznak úgy látszik csak mi fölöttünk örködnek; belvárosunkban, amely valószínű mintá, egy a közegészség ügyben, mint a tűzrendeztetben, felesleges kutatni hol történnék kihágások! de azért egyik Mühlwinklii sem teszi kezét tűzbe, hogy a követelt dolgok a belvárosba kifogástalanok.

A hálaérzetből átérzve térjünk át más utra, és pedig mi szereltt és többszörönként említett Pónici utunkra, amelynek tulajdonképpen köszönhetjük a törvény embereinek a törvény embereinek a szigorú közbenjárását, csak hogy a fölöttünk itélő szolgabíró ur tapintatos eljárása, bekötött szemmel látta az egyoldalúságot, mert ha az nem lett volna, tényleg ingadoztunk volna, hogy nép vagyunk? vagy csak mi Mühlwinkliek vagyunk a kulturnép sorából kisajátítva? Visszatérve utunkra csak azt mondhatjuk, ha jó lett volna, senki udvarába nem találtak volna trágyát, mert mindenki örül ha mindjárt rendezetési helyére azaz a mezőre viheti nem az ugynevezett Anna kápolnához, mert ijedtebe más mentésget egyik sem talált, mint oda vinni, miután az pedig magassabban fekszik a trágyaléj majd a város felé sietet!

Ha pedig sehogy sem tudunk az előirt rendnek megfelelni, (mert előirt 3 méter mély pócsa gödört nem csinálhatunk, miután 50 cm. mélységben a legjobb kútvizet nyerjük akkor figyelmen kívül hagyjuk a szép Szózatunk első sorait, Hazádnak rendületlenül légy híve s a többi, és menjünk ki Fürstenfeldre ott nem kell a kolerahoz sem pemet sem pedig csáklya!

A Mühlwinkliek.

*) A szerkesztőség e rovatban foglaltakért felelősséget nem vállal.

1913. V. 205-2. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a németújvári kir. járásbíró-ágnak 1913. évi V. 205-2. sz. végzése következtében Dröbny Vencelné szül. Szayer Brigitta javára 600 korona és jár. erejéig 1913. évi szeptember hó 27 én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 694 koronára becsült következő ingóságok: u. m.: 1 üsző, 2 nagy sertés, 3 kisebb sertés, 3 hor-

Elakartam tűzni gondolatvilágomból az alakját, de nem bírtam...

Gyöngye lélek voltam, ahelyet, hogy akaratomnak engedelmesskedtem volna, mely mondá — kerüljed Őt — az árzelmem oly fokra hágott, hogy nem bírtam el anélkül — hogy ne láthassam „Őt“ — Nevezz ifju barátom az öreg askétán...

— Alig tudtam megvárni az időt, hogy vele találkozhassam és láthassam, melyből következőleg mindig a városkában tartózkodtam.

Ismerősöket kerestem, hogy megtudjam, kicsoda e bájos tünemény, ki folyton és folyvást foglalkoztatott

Végre sikerült megismernem szerelmem tárgyát. Oly boldogság mint ekkor ez ismerkedésnél volt ritkaságok közé tartozik. — Ifju barátom! — ugyebár nem illenek ezen askéta barátod szájába, de azért gondolkozzál! „Mily boldogság volt ez?“...

— Örömdöm tehát nagy volt s ezen örömet barátom — kiürom nevét is, hogy későbbi dolgokat megértésed — Isványi János — észrevette s megjegyzé — Minek örölsz úgy? — Szaperlott — igazad van gyönyörűen szép leány! Askéta barátom, talán csak neked is tetszik!

Szívem kialudt érc szálának ujjá ébresztőjéről ezen dicséret, sőt igazság jobban esett mint valamiféle anyagi öröm.

— Hogy is ne s miért?

— Akkor közelebből megismerttelk Marinka Nagysáddal, mert tudod nem igen szeretem, ha örökké askéta maradnál!

— Hol? kérdém izgattan

— Nálunk, mert nővérem barátnője, akarod? Az askéták szemlesütésével mondám:

— Legyen meg az akaratom édesem — de bensőm úgy megdobbant, hogy majd megörültem.

Ne itélj még ifju barátom, hanem hallgasd végig életem e folyását

— Estefelé már mint jó ismerős úgy váltam el tőle, mert meg kell hagyni barátom ügyes cselszövő volt Ezen naptól fogva még nyugtalanabb voltam s igyekeztem mindenáron hozzája férközni. Ne itélj még el ifju barátom.

Történt, hogy a városka fiatalisága műkedvelő előadást rendeztek. Nem tudom mi szánta meg a fiataliságot — engem is felkértek szereplésre. Barátomnak köszönhettem ezt a megisztelést, s tudod-e ki lett a partnerem? — Az imádott Marinka. — Ugy suttogtak, hogy ő maga választott engem. Az igazat meg kell vallanom megdöbbenem, mert hisz szerepemben szerelmi vallomás is van Hát, hogy történik majd ez? Izgatottan jártam a próbákra, mint oly egyén kinek titkai vannak.

Ifju barátom ne itélj, hanem hallgass végig...

(Polyt. köv.)

Halmos Ferenc.

FRANCIA „LANYS“-CUKORKA

köhögés ellen biztos hatású;
rekedtség ellen gyors hatású;
hurut ellen kiütő hatású;

(PASTILLES LANYS)

Kapható a németújvári egyedüri: Lutterschmidt Ferenc urnál.

dóban 600 liter bor nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a németújvári kir. járásbíró-ság 1913. évi V. 205-2. számú végzése folytán 600 korona tőkekövetelés és eddig összesen 27 korona 04 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Kiskolozsvár községben leendő megtartására 1913. évi november hó 6-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Németújvár, 1913. okt. 21.

Marczinka Dezső,
kir. bír. kiküldött.

1913. V. 201-5. szám.

Arverséi hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a németújvári kir. járásbíró-ságnak 1913. évi V. 201-5. számú végzése következtében Bayerthál és Lewy cég, Rechnitzer G. cég, Cormanos és Scheller Konrad javára 50 K 83 K 90 fill. 237 K 72 fill és 163 K 53 f. tőke és jár. erejéig 1913. évi szept. hó 26 án foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 750 koronára becsült következő ingóságok u. m.: 1 ló és 1 másfél éves üsző nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a németújvári kir. járásbíró-ság 1913. évi V. 201-5. számú végzése folytán 50 kor. 83 korona 90 fillér 237 korona 72 fillér és 163 K 53 f. tőkekövetelés, ennek járó 5 százalékos kamatai, és eddig összesen 102 K 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Szentelek községben leendő megtartására 1913. évi november hó 6-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Németújvár 1913. évi október hó 21. napján.

Marczinka Dezső,
kir. bír. kiküldött.

Kiss Károly

kőfaragó és szobrász

Körmend, Rákóczy-utca 23.

Készít és nagy választékban raktáron tart mindenféle **siremlékeket** szobrászati műveket a leg-egyszeribbtől a legfinomabb és legmodernebb kivitelig.

Olcsó árak! — Olcsó árak!
Pontos kiszolgálás!!

Hirdetéseket

felvesz a
kiadóhivatal.

U.K. TEAS
AZ UNITED KINGDOM
TEA COMPANY LONDON
A VILAG
LEGJOBB
TEAI!

Póráktár: Németújvár és vidéke részére:
Lutterschmiedt Ferencnél, Németújvár.

Két szoba

konyha, kamra stb. hozzátartozó mellékhelyiségből álló utcai lakás 1914. január 1-re kiadó. :: Esetleg azonnal is. Cím e lap kiadóhivatalában.

KEIL-LAKK

„Keil-Lakk“-nál jobb máz nincsen
Asszony mondja: ez a kincsem!
A padló úgy fénylik tőle
Nem is kell sok máz belőle;
Kevés munka, semmi kín,
Barna, vagy porszürke szín,
Figyelmet csak arra tegyen,
Hogy az mindig „Keil-Lakk“ legyen!
Ajtó, mosdó, ablakpárkány
Oly fehér lesz mint a márvány,

Ha „fehér Keil-Lakk“-ot veszünk
S vele mindent jól befestünk.
Konyhabutor, asztal, szék,
Itt van „Keil-Lakk“ azurkék,
Kertibutorit fessünk zöldre,
Gyermekeknek öröme.
„Keil-Lakk“-ból van minden szín,
Kék, piros, zöld-rozmarin.
Szóval: ház vagy nyárilak,
Mindig legyen ott „Keil-Lakk“!

Mindenkor kaphatók:

LUTTERSCHMIEDT FERENC CÉGNEEL, NÉMETÚJVÁR

Körmend: Heiszig Lajos Szombathely: Kaiser Lajos.

BARTUNEK BÉLA KÖNYVNYOMDÁJA

Németújvár, 43. sz., Kovács Gyula-féle ház.

Mindennemű nyomtatványok izlésesen, gyorsan és jutányosan készülnek. Névjegyek, eljegyzési kártyák, báli és esküvői meghívók, gyászjelentések azonnal elkészítetnek. Kereskedelmi és hivatalos nyomtatványok, falragaszok, levélpapírok, levelezőlapok, borítékok, étlapok stb. pontos kivitelben s jutányos áron.

A „Németújvár és Vidéke“ kiadóhivatala.

A lap részére előfizetések ide küldendők. Hirdetéseket a legelőnyösebb díjszabás szerint elfogad. Állandó hirdetőknak nagy engedményt ad. Kérjen mutatványszámot!